

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

ВЕГЕШ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ

**ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти
на третьому (освітньо-науковому) рівні (доктор філософії /
Doctor Philosophy (Ph.D))

Ужгород 2020

УДК 323 (031)
ББК Ф4я20
В 26

У навчально-методичному посібнику вміщено робочу програму навчальної дисципліни «Організація і проведення наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні доктор філософії / Doctor Philosophy (Ph.D) галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**, спеціальностей **051 Економіка, 052 Політологія, 054 Соціологія та галузі знань 29 Міжнародні відносини**, спеціальність **292 Міжнародні економічні відносини** освітніх програм «Економіка», «Політологія», «Соціологія», «Міжнародні економічні відносини».

До навчально-методичного посібника також включені плани семінарських занять, питання для самоперевірки засвоєних знань та самостійної роботи.

Рецензенти:

Асланов Стелас Антипович, доктор політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Буркало Валентин Васильович, кандидат філософських наук, доцент кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Відповідальний за випуск:

Петрінко Віктор Степанович, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рекомендовано до друку на засіданні
кафедри політології і державного управління ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»
Протокол № 3 від 9 листопада 2020 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		Нормативна		
Кількість кредитів ECTS: 6	Галузь знань: 05 –Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 052 – Політологія Освітній рівень – доктор філософії (PhD)		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Модулів: 2		<i>Рік підготовки</i>	1	1
Змістовних модулів: 2		<i>Семестр</i>	I, II	I, II
Загальна кількість годин: 180 год.		<i>Лекції (годин)</i>	52	52
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 год.		<i>Практичні, семінарські (годин)</i>	26	26
Аудиторних занять: 78 год.		<i>Самостійна робота (годин)</i>	102	102
Самостійної роботи: 102 год.		<i>Індивідуальна робота керівництвом викладача (годин)</i>	–	–
		<i>Вид контролю</i>	залік, іспит	залік, іспит

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної, вечірньої та заочної форм навчання – 78 год./102 год.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Організація і проведення наукових досліджень» є вивчення принципів та методів організації й проведення фундаментальних наукових досліджень, оволодіння дослідницьким інструментарієм теоретичної та прикладної науки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Організація і проведення наукових досліджень» є:

1. *ознайомити* аспірантів з об'єктом, предметом та специфікою вивчення дисципліни «Організація і проведення наукових досліджень»;
2. *охарактеризувати* основні напрямки становлення фундаментальних та прикладних наукових досліджень;
3. *розкрити зміст* основних категорій та понять дисципліни;
4. *проаналізувати* основні методи наукових досліджень;
5. *визначити* найтипівіші методологічні практики та інструментарій сучасної науки;
6. *проаналізувати* базові поняття наукових досліджень та методи наукового аналізу, крізь призму сучасних дослідницьких підходів і експериментальних наукових шкіл, у політичній науці зокрема;
7. *з'ясувати* особливості походження й становлення методології сучасної науки;
8. *визначити та виокремити* концептуальні відмінності різних методів та методологій наукових досліджень, визначити їх ефективність;
9. *сформулювати* цілісне бачення розвитку дослідницької методології сучасної науки та оволодіти навичками використання цих методів.

Згідно вимог освітньої програми підготовки доктора філософії (PhD), аспіранти повинні:

знати:

- основні поняття та категорії, що пов'язані з організацією та проведенням наукових досліджень;
- основні етапи становлення та розвитку сучасної науки, основні наукові (методологічні) школи сучасної науки;
- про аспекти впливу соціально-економічних умов, історичних та політичних подій на специфіку наукових підходів та методологію дослідження;
- поняття про наукову діяльність, її види, форми, характеристика суб'єктів, підготовка та атестація наукових і науково-педагогічних кадрів;
- зміст основних методів та методик наукових досліджень (збору та обробки наукової інформації);
- вимоги до організації і проведення наукових досліджень, їх класифікацію, види, форми, науковий та науково-прикладний результат;
- принципи та вимоги до побудови програм та планів фундаментальних наукових досліджень;
- форми узагальнення наукових результатів; поняття творчості та наукової творчості, їх ознаки;

- форми наукових документів, логічні засоби зв'язку, техніко-орфографічні правила оформлення та уніфікації наукових документів; характерні особливості наукової мови та наукової творчості;
- особливості наукової публікації та методологію емпіричних досліджень;
- структуру, логіку і систему вимог до дисертаційної роботи.

вміти:

- аналізувати зміст основних методів, методик та інструментарію наукових досліджень;
- формулювати висновки та узагальнення; застосовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою та навчально-методичною літературою;
- давати критичну оцінку щодо використання найприйнятніших та найефективніших методів збору й обробки наукової інформації;
- працювати з різноманітними методами та методиками сучасного наукового аналізу;
- працювати з текстами наукових джерел; складати модель творчої роботи, програму і план наукового дослідження;
- володіти прийомами роботи над науковим текстом (есе, тези, стаття, дисертаційна робота);
- вірно оформляти і представляти результати наукових досліджень;
- обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження, захищати результати дисертаційного дослідження у встановленій формі;
- володіти поняттями та засобами авторського права.

Компетентності, якими повинні оволодіти здобувачі:

1) соціально-особистісні компетенції:

- здатність до організації особистої науково-дослідної діяльності;
- здатність до системного науково-критичного мислення;
- науковий світогляд і творче мислення;

2) загальнонаукові компетенції:

- здатність здійснювати фундаментальний аналіз наукових проблеми;
- вільне володіння науковою лексикою;
- володіння теоретико-методологічними засадами регулювання відносин інтелектуальної власності, участь у конкурсах, грантових і стипендіальних програмах;

3) інструментальні компетенції:

- знання основ методології, техніки, організації і проведення наукових досліджень;
- знання підходів до планомірної та ефективною індивідуальною і командною науково-дослідною роботи.

Вивчення дисципліни передбачає творчий підхід аспірантів до пошуку відповідей на питання з найактуальніших проблем методології сучасної науки та організації і проведення наукових досліджень.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

I МОДУЛЬ

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Наука і наукові дослідження.

Предмет, мета і завдання курсу, його місце в системі підготовки доктора філософії (PhD). Принципи побудови і структура дисципліни.

Методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни «Організація і проведення наукових досліджень». Коротка характеристика основної та додаткової навчальної літератури.

Загальні відомості про науку. Наука — соціально значуща сфера людської діяльності. Пізнання об'єктивного світу – головна функція науки. Характеристика процесу наукового пізнання. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Класифікація наук на основі відмінностей у предметах дослідження. Категорії наукових досліджень: фундаментальні і прикладні. Наукові школи в науках.

Науково-технічна революція (НТР) як передумова перетворення науки в продуктивну силу виробництва. Головні ознаки та характерні риси сучасної НТР. Масштаби наукових досліджень в умовах НТР. Вплив наукових знань на рівень розвитку техніки і технології в умовах НТР.

Диференціація та інтеграція як закономірні тенденції розвитку науки. Диференціація, її характерні ознаки та форми прояву в науці. Історичні передумови виникнення диференціації наук. Інтеграція, її характерні ознаки та форми прояву в науці. Механізми та умови, види і рівні інтеграції наукових знань. Інтеграційні процеси у педагогіці та в освіті.

Тема 2. Організаційні основи наукових досліджень.

Організаційна структура наукових досліджень в Україні. Державна система організації і управління науковими дослідженнями в Україні: керівні органи та наукові установи. Організаційні сектори науки в Україні: академічний, вузівський, галузевий, виробничий.

Наукові товариства та їх роль в розвитку науки і популяризації наукових знань. Студентські наукові товариства, їх організація і діяльність. Національна Академія наук – головний науковий центр України. Передумови її створення, структура та діяльність, Кадрове забезпечення наукових досліджень. Вимоги до наукового працівника. Авторитет та рівень кваліфікації наукового працівника.

Наукові ступені і вчені звання в Україні. Порядок присудження наукових ступенів і вчених звань. Форми підготовки наукових працівників. Особливості та підходи до атестації наукових працівників в зарубіжних країнах.

Тема 3. Історія становлення та розвитку політичної науки.

Історичні етапи розвитку науки. Передумови виникнення науки як необхідного наслідку суспільного розподілу праці. Наука на ранніх стадіях

розвитку суспільства. Наука в період середньовіччя. Наука в умовах виникнення і розвитку капіталізму.

Причини виникнення політології як науки. Утворення перших кафедр політичної науки в США та європейських країнах (1857 р. – в Колумбійському коледжі, 1903 – утворено Американську асоціацію політичних наук, 1871 р. – утворена Вільна школа політичних наук у Франції та інші). Інституціоналізація політичної науки після Другої світової війни. Конгрес ЮНЕСКО про предмет політичної науки (1948 р.): а) політична теорія; б) політичні інститути; в) партії, групи і суспільна думка; г) міжнародні відносини. Утворення під егідою ЮНЕСКО Міжнародної асоціації політичних наук (1949).

Основні школи і течії сучасної зарубіжної політології. Біхевіористський напрямок у дослідженнях політики (Ч. Мерріам, Г. Лассуел, Дж. Кетлін та ін.). Системний аналіз влади (Т. Парсонс, Д. Істон, Р. Даль та ін.). Концепції елітократії і націократії (Р. Міллс, Ч. Раш та ін.). Політична соціологія (С. Ліпсет, М.Д юверже, Р. Арон, М. Крозьє та ін.). Психоаналітичні концепції політики (Ж. Лакан, Ч. Мерріам та ін.). Теорія соціально-політичних конфліктів (П. Блау, К. Боулдінг, Р. Дарендорф). Компаративістика як метод аналізу різнорідних політичних систем (Д. Істон, Г. Алмонд, С. Верба, К. Дойч, С. Гантінгтон). Теорія політичних систем (Р. Роуз, М. Девіс, Х. Білдсман).

Концепція політичного плюралізму та її проблеми. Теорія партиципатарної демократії (масштаби політичної участі, зростання свободи, посилення рівності, оптимальне поєднання елементів прямої і представницької демократії). Теорія поліархії Р.Даля. Множинність центрів влади в демократичному суспільстві. Корпоративна суспільна демократія як механізм формування національно-державної цілісної політики з участю політичної еліти, бізнесу та профспілок.

Геополітика, етнополітологія, політична конфліктологія, кратологія: досягнення зарубіжної політології ХХ століття. XIV Всесвітній конгрес Міжнародної асоціації політичних наук (1988 р.) про глобалізацію політичних наук і необхідність міжнародного співробітництва учених-політологів. Становлення і розвиток політичної науки в Чехії, Словаччині, Румунії, Угорщині. Використання політологами Ужгородського національного університету досвіду викладання політологічних дисциплін сусідніх держав.

II МОДУЛЬ **МЕТОДИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ПРИКЛАДНИХ** **НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Тема 4. Методологічні основи наукового пізнання.

Загальні відомості про наукове пізнання. Суб'єкти й об'єкти пізнання. Взаємодія суб'єкта й об'єкта у пізнавальній діяльності. Взаємозв'язок пізнання і практики. Рівні пізнання: чуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний. Методи наукового пізнання. Уявлення про метод як засіб пізнання. Категорії методів пізнання: узагальнені, загальні та часткові (спеціальні) методи. Методи емпіричного дослідження: спостереження, порівняння, вимірювання,

експеримент. Методи теоретичного дослідження: ідеалізація, формалізація, логічні та історичні методи.

Методи, що можуть бути застосовані на емпіричному й теоретичному рівнях: абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція, моделювання.

Системний підхід і системний аналіз. Загальні відомості про систему. Зв'язки між елементами системи. Поділ систем на цілісні та сумативні, матеріальні та абстрактні, природні та штучні, статичні та динамічні, закриті й відкриті, Структура, характеристики та властивості систем. Визначення системного підходу. Вплив системного підходу на послідовність наукового дослідження.

Особливості прояву системного аналізу у науковому дослідженні. Моделі у науковому дослідженні. Поняття про модель та моделювання. Призначення моделей у науковому дослідженні. Моделювання на основі комп'ютерної техніки.

Тема 5. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Загальні відомості про інформацію. Поняття про інформацію. Роль інформації у науковій діяльності. Друковані носії інформації. Носії і засоби поширення інформації на основі комп'ютерної техніки. Типологія наукової інформації та основні види видань. Поняття про документи як засоби фіксації наукової інформації. Нормативно-технічні документи. Патентна інформація. Депоновані рукописи. Неопубліковані документи.

Особливості вторинної інформації та її пошук. Призначення та види бібліотек. Бібліотечні фонди: основний і довідковий. Бібліотечні каталоги та картотеки. Види каталогів; алфавітний, систематичний і предметний, їх особливості та призначення.

Методика пошуку першоджерел. Спеціальні бібліографічні видання та їх роль в інформаційному пошуку. Оформлення результатів інформаційного пошуку.

Систематизація і письмовий виклад опрацьованих матеріалів. Оформлення результатів опрацювання першоджерел: складання виписок, анотацій, конспектів.

Тема 6. Автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях.

Характеристика автоматизованих систем обробки інформації. Особливості науково-дослідної роботи соціального працівника в умовах використання комп'ютерної техніки.

Пакети прикладних програм обробки даних наукових досліджень (Excel, SPSS) та їх функціональні блоки: програми налаштування на конкретне дослідження та введенням інформації в комп'ютер; програми контролю та коригування даних; програми перетворення введених даних, що включають програми перекодування даних (зміна кодів значень ознак, об'єднання кількох значень певної ознаки в одне та ін.), побудови додаткових ознак (значення яких обчислюються на основі значень існуючих ознак), побудови підвибірок, що

задовольняють певні умови, експорту даних у формати інших пакетів та імпорту їх; програми математико-статистичного аналізу: програми побудови різних таблиць, розрахунку статистичних показників, перевірки статистичних гіпотез, кореляційного, регресійного, дисперсійного, кластерного та факторного методів аналізу; програми наочного представлення та виведення результатів обчислень.

Тема 7. Організація та проведення наукового дослідження.

Вимоги до проведення наукового дослідження. Вплив особистісних якостей дослідника на результативність наукового дослідження. Послідовність проведення наукового дослідження. Науковий напрямок, проблема і тема наукового дослідження. Вибір теми дослідження. Ознайомлення із станом обраної теми дослідження. Уточнення теми і складання програми дослідження.

Обґрунтування теми, дослідження, його актуальності та новизни. Методологічний апарат наукового дослідження. Мета та завдання дослідження. Вибір методів дослідження. Умови забезпечення адекватності обраних методів дослідження його меті та завданням. Логіка наукового дослідження. Складання календарного плану робіт. Гіпотеза дослідження. Систематичне накопичення дослідних матеріалів. Зведення і опрацювання результатів дослідження. Теоретичний аналіз та літературне оформлення результатів дослідження. Упровадження у практику та оцінювання теоретичної й практичної значущості результатів дослідження.

Експеримент як складова частина наукового дослідження. План і методика експерименту. Вибір способів та засобів фіксації результатів експерименту. Комп'ютеризація експериментальних робіт. Роль особистості науковця у проведенні дослідження.

Тема 8. Обробка та оформлення результатів дослідження.

Форми узагальнення результатів наукових досліджень: усний виклад, тези доповіді, реферат, наукова стаття, науковий звіт, дисертація, монографія. Вимоги до їх змісту та оформлення.

Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні й табличні.

Складання списку літературних джерел. Вимоги до оформлення наукових праць. Письмове оформлення наукової праці. Виразність і мова тексту наукової праці. Правильність застосування наукової термінології. Цитування у тексті наукової праці. Види посилань на використані літературні джерела. Пояснення зв'язку тексту з посиланнями. Спрощення бібліографічних описів у посиланнях.

Завершення і представлення результатів наукового дослідження. Вибір форми представлення результатів наукового дослідження. Показники оцінювання результативності проведеного дослідження. Рецензування завершеної наукової роботи.

4. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

№	НАЗВА ТЕМИ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН							
		Денна форма				Заочна форма			
		1 курс, 1, 2 семестри				1 курс, 1, 2 семестри			
		Усього годин	Лекційні заняття	Практ. заняття	Самостійна робота	Усього годин	Лекційні заняття	Практ. заняття	Самостійна робота
І МОДУЛЬ									
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ									
1.	Наука і наукові дослідження.	20	6	2	12	20	6	2	12
2.	Організаційні основи наукових досліджень.	20	6	2	12	20	6	2	12
3.	Історія становлення і розвитку науки	24	8	4	12	24	8	4	12
Разом за I модулем		64	20	8	36	64	20	8	36
II МОДУЛЬ									
МЕТОДИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ПРИКЛАДНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ									
4.	Методологічні основи наукового пізнання.	22	6	4	12	22	6	4	12
5.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	20	6	2	12	20	6	2	12
6.	Автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях.	24	6	4	14	24	6	4	14
7.	Організація та проведення наукового дослідження.	24	6	4	14	24	6	4	14
8.	Обробка та оформлення результатів дослідження.	26	8	4	14	26	8	4	14
Разом за II модулем		116	32	18	66	116	32	18	66
ВСЬОГО ГОДИН З ДИСЦИПЛІНИ		180	52	26	102	180	52	26	102

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (ДЕННА ФОРМА)

№	НАЗВА ТЕМИ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН	
		Денна форма	Заочна форма
		1 курс, 1, 2 семестри	1 курс, 1, 2 семестри
		Усього годин	Усього годин
І МОДУЛЬ			
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ			
1.	Наука і наукові дослідження.	2	2
2.	Організаційні основи наукових досліджень.	2	2
3.	Історія становлення і розвитку науки	4	4
Разом за І модулем		8	8
ІІ МОДУЛЬ			
МЕТОДИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ПРИКЛАДНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ			
4.	Методологічні основи наукового пізнання.	4	4
5.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	2	2
6.	Автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях.	4	4
7.	Організація та проведення наукового дослідження.	4	4
8.	Обробка та оформлення результатів дослідження.	4	4
Разом за ІІ модулем		18	18
ВСЬОГО ГОДИН З ДИСЦИПЛІНИ		26	26

6. САМОСТІЙНА РОБОТА (ДЕННА ФОРМА)

№	НАЗВА ТЕМИ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН	
		Денна форма	Заочна форма
		1 курс, 1,2 семестри	1 курс, 1, 2 семестри
		Усього годин	Усього годин
І МОДУЛЬ			
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ			
1.	Наука і наукові дослідження.	12	12
2.	Організаційні основи наукових досліджень.	12	12
3.	Історія становлення і розвитку науки	12	12
Разом за І модулем		36	36
ІІ МОДУЛЬ			
МЕТОДИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ТА ПРИКЛАДНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ			
4.	Методологічні основи наукового пізнання.	12	12
5.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	12	12
6.	Автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях.	14	14
7.	Організація та проведення наукового дослідження.	14	14
8.	Обробка та оформлення результатів дослідження.	14	14
Разом за ІІ модулем		66	66
ВСЬОГО ГОДИН З ДИСЦИПЛІНИ		102	102

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Вивчення дисципліни «Організація і проведення наукових досліджень» передбачає творчий підхід аспірантів та здобувачів до пошуку відповідей на питання з найактуальніших проблем методології науки, організації і проведення наукових досліджень, саме тому, аби запобігти формалізованому підходу до даного предмету, рекомендовані такі **види індивідуальної роботи:**

1. опрацювання першоджерел та написання есе*;
2. аналіз праць теоретиків і методологів політичної науки та підготовка рецензій**;
3. за допомогою різноманітних методів збору та обробки інформації проведення наукових досліджень***.

* **Есе** – жанр філософського, літературно-критичного, політико-публіцистичного твору, що поєднує індивідуальну позицію автора/авторки, з невимушеним, часто парадоксальним викладом, орієнтованим на яскраву, образну та лаконічну розмовну мову.

Основні вимоги до написання та оформлення есе:

- тема есе може формулюватися самостійно аспірантом/здобувачем в межах проблематики дисципліни, або ж спільно з викладачем;
- обсяг тексту: 10 – 12 сторінок формату А4, поля – 2 см, шрифт Times New Roman, кегль 12, інтервал 1,5;
- посилання (за наявності) на кожній сторінці, оформлені відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог.

****Рецензія** – вид критичного аналізу, розбір, оцінка публікації, літературного чи наукового твору або продукту; жанр наукової публіцистики та літературної критики. На основі критичного аналізу, автор/авторка рецензії може виставити об'єкту рецензування певну оцінку для визначення відносної цінності рецензованого матеріалу.

Орієнтовна структура рецензії:

1. Назва та автор рецензованої роботи.
2. Визначення мети написання роботи.
3. Повнота аналізу та розкриття проблематики.
4. Використання системи доказів та доцільності наукового пошуку.
5. Наявність чітких висновків.
6. Переваги (позитиви) та недоліки (негативи) роботи.

*****Проведення наукового дослідження (підготовка і оформлення дисертаційної роботи)** – за допомогою детально розробленого плану дослідження, реалізація на практиці одного чи кількох методів та дослідницьких прийомів. Аспіранти/здобувачі самостійно обирають тематику дослідження та методологічний інструментарій. У межах дослідницької процедури аспіранти можуть імпровізувати та експериментувати з методологічними прийомами.

Під час **оцінювання індивідуальної роботи** враховується:

- 1) самостійність, креативність (аналітичний підхід, генерація ідей, новизна постановки проблеми), аргументованість;
- 2) доступність, репрезентативність та верифікованість отриманих даних і результатів;
- 3) використання першоджерел, системність, достовірність викладеного матеріалу, стилістика (загальна грамотність, легкість сприйняття текстів та матеріалу
- 4) логічність викладу, посилання на використану літературу і джерела.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основні форми та методи організації навчального процесу, під час викладання дисципліни «Організація і проведення наукових досліджень»:

- ✓ **Словесні** (лекція, бесіда, обговорення, інструктаж).
  - 1) Проблемна лекція. Саме проблемна лекція дозволяє розумовий діалог лектора із слухачами: лектор постійно звертається до слухачів з питаннями, які їх активізують та мобілізують до використання наявних знань у вивченні нового матеріалу.
- ✓ **Наочні** (ілюстрація, демонстрація (з використанням фотоілюстрацій, таблиць та схем, електронних презентацій)).
- ✓ **Практичні** (опитування на практичних заняттях; виконання тестових завдань; робота з першоджерелами; виконання індивідуальних завдань (див. вище); контрольні роботи).
  - 1) Практичні вправи (*стимуляційні або імітаційні ігри*). Імітаційні ігри розвивають уяву та навички критичного мислення, сприяють застосуванню на практиці вміння вирішувати проблеми, а стимуляція дає можливість учасникам та учасницям глибоко вжитися в проблему, зрозуміти її із середини.
- ✓ **Інтерактивні методи навчання**.
  - 1) *Робота в малих групах* Такий вид роботи сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватись, критичного мислення, вміння переконувати й вести дискусію. Важливим елементом групової роботи є опрацювання змісту і подання групами результатів колективної діяльності. Залежно від змісту та мети теми навчання можливі різні варіанти організації роботи малих груп.
  - 2) *«Мозковий штурм»*. Відома інтерактивна технологія колективного обговорення, що широко використовується для вироблення кількох вирішень конкретної проблеми. Мозковий штурм спонукає учасників та учасниць проявляти уяву та творчість, дає можливість їм вільно висловлювати свої думки. Мета «мозкового штурму» чи «мозкової атаки» в тому, щоб зібрати якомога більше ідей щодо проблеми від усіх учасників та учасниць протягом обмеженого періоду часу.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Викладач використовує наступні групи методик контролю знань аспірантів, які вивчають дисципліну «Організація і проведення наукових досліджень»:

1. Методи усного контролю (монологічна відповідь аспіранта/ки на окреме питання теми практичного заняття у індивідуальній та фронтальній формах; запитально-відповідна бесіда під час роз'яснення проблемного питання на практичному занятті; залік; іспит у формі усної відповіді на три запитання з переліку питань).
2. Письмовий контроль (виконання індивідуальної роботи; контрольна робота; дидактичні тестові завдання).
3. Методи практичного контролю (перевірка змістового наповнення електронної презентації).

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Розподіл балів за виконання модулів

Вид навчальної діяльності	Модуль I	Модуль II
Практичні заняття	20 балів	20 балів
Індивідуальні завдання	30 балів	30 балів
Контрольна робота	50 балів	50 балів
Всього за модуль	100 балів	100 балів
Всього	100 балів (середнє арифметичне)	
Форма підсумкового контролю	Залік (1 семестр) Іспит (2 семестр)	

Шкала оцінювання на заліку: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	Задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. К. : АБУ, 2002. 480 с.
2. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: Підручник. К. : Вища школа, 1997. 271 с.
3. Діденко А. Н. Сучасне діловодство: Навч. посіб. 3-є вид. К. : Либідь, 2001. 384 с.
4. Ковальчук В. В., Моїсеєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. Вид. 2-е, доп. і перероб. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2004. 208 с.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник. Київ : Професіонал, 2005. 240 с.
6. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2011. 144 с.
7. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу: Метод. посібник для студентів вищих педагог. навч. закладів. К. : Вища школа, 2003. 69 с.
8. Компьютерное моделирование социально-политических процессов / Шабров О. Ф., Анохин М. Г., Дәлиев М. И. и др. М., 1994.
9. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посіб. К. : Кондор, 2003. 192 с.
10. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посібник Київ : Кондор, 2009. 206 с
11. Кушнарєнко Н. М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: Підручник. К. : Вікар, 2003. 328 с.
12. Організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. Рек. МОН. Київ : ЦУЛ, 2010. 352 с.
13. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. Навч. посіб. / Чорненький Я. Я., Чорненька Н. В., Рибак С. Б. та ін. Київ : Професіонал, 2006. 208 с.
14. Основи наукових досліджень: навч. підручник / за ред. В. І. Саюк, Є. Р. Чернишової. Київ : Педагогічна думка, 2012. 144 с.
15. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник. Київ : Центр навч. літератури, 2003. 116 с.
16. Романюк М. М. Загальна і спеціальна бібліографія: Навч. посібник для студентів «Видавнича справа та редагування». 2-е вид. Львів : Світ, 2003. 96 с.
17. Серєда Л. П., Павленко В. С. На допомогу авторам навчальної літератури: Навч. посібник для викладачів вищих навч. закладів. К. : Вища школа, 2001. 79 с.
18. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень: підручник, Рек. МОН. Київ : Знання, 2007. 309 с.
19. Сурмін Ю. Майстерня вченого: Підруч. для науковця. К. : ТМЦ «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2006. 302 с.

- 20.Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. К. : Слово, 2003. 240 с.
- 21.Цехмістрова Г. С. Методологія та організація наукових досліджень : навч. 2-е вид., доп. Рек. МОН. Київ : ВД «Слово», 2012. 352 с.
- 22.Шишка Р. Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт : навч. посібник. Харків : Еспада, 2007. 368 с.

Допоміжна:

1. Аналитические методы и методики в исследовании международных отношений. М., 1982.
2. Боришполец К. П. Методы политических исследований: Учеб. пособие для студентов вузов. М.: Аспект Пресс, 2005.
3. Матвеев Р.Ф. Теоретическая и практическая политология. М., 1993.
4. Радаев В.В. Как организовать и представить исследовательский проект (75 правил). М., 2002.
5. Саати Т., Керне К. Аналитическое планирование. Организация систем. М., 1991.
6. Семенова В.В. Качественные методы. М.: Добросвет, 1998.
7. Симонов К.А. Политический анализ. М., 2002.
8. Татарова Г.Г. Методы анализа данных. М., 1999.
9. Шашин П.Б. Метод экспертных оценок. М., 1987.

12. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. [http:// www.bookworld.com.ua](http://www.bookworld.com.ua) // Библиотека «Мир книг».
2. <http://www.librar.zgia.zp.ua> // Бібліотека Запорізької державної інженерної академії.
3. [http://www. politican.iatp.org.ua](http://www.politican.iatp.org.ua) // Zoon Politican.
4. <http://www.elibrary.ru> // Наукова електронна бібліотека.
5. <http://www.i-u.ru> // Бібліотека Російського гуманітарного Інтернет-університету.
6. <http://www.mgimo.ru> // Бібліотека Московського державного інституту міжнародних відносин.
7. <http://www.msu.ru> // Бібліотека Московського державного університету.
8. <http://www.polit.msk.ru> // Бібліотека «Політична наука».
9. [http://http://www.auditorium.ru](http://www.auditorium.ru) // Бібліотека порталу «Auditorium».
- 10.[http://http://www.philosophy.ru](http://www.philosophy.ru) // Бібліотека історії філософії.
- 11.<http://www.lib.students.ru> // Студентська бібліотека он-лайн.
- 12.<http://www.big-library.narod.ru> // Велика електронна бібліотека.
- 13.<http://www.magister.msk.ru/library/library.htm> // Бібліотека електронної літератури.
- 14.[http:// www.e-lib.info](http://www.e-lib.info) // Електронна бібліотека.
- 15.[http:// www.ukrlib.com](http://www.ukrlib.com) // Українська бібліотека «Джерело».

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Організація і проведення наукових досліджень»

Семінарське заняття № 1.
ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНО-ПОВЕДІНКОВИХ НАУК

План

1. Історичні етапи розвитку науки.
2. Причини виникнення соціально-поведінкових наук.
3. Основні школи і течії сучасних соціально-поведінкових наук.
4. Національна академія наук України.
5. Становлення і розвиток соціально-поведінкових наук в Україні.
6. Соціально-поведінкові науки в Ужгородському національному університеті.

Література:

1. Академічна наука: становлення і розвиток дослідницьких установ та напрямів досліджень. *Політична наука в Україні. 1991-2016.* В 2-т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / Редколегія: О. Рафальський (голова), М. Кармазіна, О. Майборода. К.: Парламентське видавництво, 2016. 565 с.
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Суми: Сумський ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Вегеш М. М., Колодій М. М. Деякі аспекти методики викладання навчальної дисципліни «Організація і проведення наукових досліджень» для аспірантів Ужгородського національного університету. *Актуальні проблеми політичної науки.* Випуск четвертий. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. С. 197-212.
4. Вегеш М. М., Остапець Ю. О. Основи політології /Ужгородський національний університет; Кафедра політології. Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету, 2003. 421 с.
5. Вегеш М. М., Остапець Ю. О. Світ політології: Навчально-методичний посібник. Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету «Говерла», 2006. 472 с.
6. Гладкий С. О. Основи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава, 2016. 245 с.
7. Горбатенко В. П. Проблеми розвитку політичної науки і освіти в Україні. *Суспільно-політичні процеси.* 2016. Випуск 4. С. 303-306.
8. Горбатенко І. А. Політична наука і освіта в Україні: передумови виникнення, процес становлення, перспективи розвитку: автореферат дис... канд. політ. наук: 23.00.01. К.: Національний педагогічний університет імені М. П.

- Драгоманова, 2007. 20 с.
9. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків, 2017. 272 с.
  10. Історія політичної думки України: Підручник / За загальною редакцією Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2017. 632 с.
  11. Кармазіна М. Політична наука: предмет, структура, методологія. *Політичний менеджмент*. 2010. № 1. С. 19-33.
  12. Кирилюк Ф. М. Філософія політичної ідеології. К.: «Центр учбової літератури», 2009. 520 с.
  13. Круглашов А. М. Здобутки та проблемні питання розвитку вітчизняної політичної науки. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. 2009. Випуск 17. С. 22-30.
  14. Рудич Ф. Наука про політику: сучасний стан і перспективи. *Політичний менеджмент*. 2003. № 1. С. 5-18.
  15. Рудич Ф. Наука про політику: сучасний стан та тенденції розвитку. *Віче*. 2007. № 19. С. 17-20.
  16. Рудич Ф. Політологія в Україні: теоретичний та прикладний контекст. *Віче*. 1997. № 7. С. 24-37.
  17. Рябов С. Г. Політична наука в Україні ХХІ століття: стан та перспективи розвитку: дослідження. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 103 с.

Семінарське заняття № 2.
**ВИДАТНІ НАУКОВЦІ СУЧАСНОСТІ У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНО-
ПОВЕДІНКОВИХ НАУК**

План

1. Габріель Алмонд.
2. Макс Вебер.
3. Збігнєв Бжезинський.
4. Річард Куглер.
5. Самуель Гантінгтон.
6. Френсіс Фукуяма.
7. Реймон Арон.
8. Юрген Габермас.

Література:

1. Алмонд Г., Пауэлл Дж., Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня. М.: Аспект Пресс, 2002. 537 с.
2. Арон Р. Избранное: Введение в философию истории. М.: ПЕР СЭ; СПб: Университетская книга, 2000. 543 с.
3. Арон Р. История XX века: Антология. М.: Ладомир, 2007. 1105 с.
4. Арон Р. Мемуары: 50 лет размышлений о политике. М.: Ладомир, 2002. 873 с.
5. Арон Р. Мир і війна між націями. Київ: Юніверс, 2000. 688 с.

6. Арон Р. Опій інтелектуалів. К.: Юніверс, 2006. 272 с.
7. Бжезинский З. Геостратегия для Евразии. *Независимая газета*. 1997. 24 октября.
8. Бжезинский З. Еще один шанс. Три президента и кризис Американской сверхдержавы. М.: Международные отношения, 2007. 240 с.
9. Бжезинский З. Зыбучие пески гегемонии. *Россия в глобальной политике*. 2004. Т. 2. № 2. С. 187-203.
10. Бжезинский З. Как строить отношения с Россией. *Pro et contra*. 2001. Т. 6. № 1-2. С. 137-152.
11. Бжезинський З. Україна і Польща в контексті Європейської інтеграції. *Стратегічна панорама*. 1998. № 3-4.
12. Бжезинський З. Вибір : світове панування чи світове лідерство. Київ: Вид. «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
13. Бжезинський Збігнєв. Велика шахівниця: Американська першість та її стратегічні імперативи. Львів – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. 236с.
14. Бжезинський Збігнєв. Вибір: світове панування чи світове лідерство. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 203с.
15. Бжезинський Збігнєв. Україна у геостратегічному контексті. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 102 с.
16. Вебер М. Аграрная история Древнего мира. М.: Канон-Пресс-Ц; Кучково Поле, 2001. 560 с.
17. Вебер М. Избранное. Образ общества. М.: Юрист, 1994. 704 с.
18. Вебер М. Политические работы. 1895-1919. М.: Праксис, 2003. 424 с.
19. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Переклад з німецької Олександр Погорілий. К.: Видавництво «Основи», 1994. 261 с.
20. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Переклад з німецької, післямова та коментарі Олександра Погорілого. К.: Основи, 1998. 534 с.
21. Габермас Ю. Залучення іншого. Студії з політичної теорії / Переклад Андрій Дахій; Науковий редактор Борис Поляруш. Львів: Астролябія, 2006. 416 с.
22. Енциклопедія політичної думки / За редакцією Девіда Міллера / Переклад з англ. Наталії Лисюк. К.: Дух і Літера, 2000. 472 с.
23. Кирилюк Ф. М. Політологія Нової доби: Посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2003. 304 с.
24. Кирилюк Ф. М. Філософія політичної ідеології. К.: «Центр учбової літератури», 2009. 520 с.
25. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / Під редакцією проф. Євгена Причепія. К.: ВК ТОВ «Тандем», 2002. 584 с.
26. Філософія політики: Короткий енциклопедичний словник / Автор-упорядник В. П. Андрущенко. К.: Знання України, 2002. 670 с.
27. Фукуяма Ф. Америка на распутье. Демократия, власть и неоконсервативное наследие. М.: Издательство АСТ; Издательство «Хранитель», 2007. 282 с.
28. Фукуяма Ф. Великий краї. Людська природа і відновлення соціального порядку. Львів: Кальварія, 2005. 380 с.
29. Фукуяма Ф. Великий разрыв. М.: Издательство АСТ, 2003. 474 с.

30. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції / переклад з англ. Романа Корнута. 2-ге видання. К.: Наш формат, 2019. 576 с.
31. Фукуяма Ф. Доверие. Социальные добродетели и путь к процветанию. М.: Издательство АСТ – Ермак, 2004. 730 с.
32. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. М.: Издательство АСТ; Издательство «Ермак», 2004. 588 с.
33. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции. М.: Издательство АСТ; ОАО «Люкс», 2004. 349 с.
34. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / переклад з англ. Тарас Цимбал і Роман Корнута. К.: Наш формат, 2019. 608 с.
35. Хабермас Ю. Расколотый Запад / Пер. с нем. М.: Издательство «Весь Мир», 2008. 192 с.
36. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. М.: Издательство АСТ, 2003. 603 с.
37. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. Москва: АСТ, 2003. 603 с.
38. Хантингтон С. Третья волна. Демократизация в конце XX века. М.: РОССПЭН, 2003. 368 с.

Семінарське заняття № 3.

ОБРОБКА ТА ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ У СОЦІАЛЬНО-ПОВЕДІНКОВИХ НАУКАХ

План

1. Форми узагальнення результатів наукових досліджень.
2. Методика написання наукової статті, доповіді, колективної та авторської монографії.
3. Види посилань на використані джерела.
4. Методика написання публікацій у фахових виданнях. Транслітерація.
5. Показники оцінювання результативності проведеного дослідження.

Література:

1. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Суми: Сумський ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
2. Вегеш М. М., Остапець Ю. О. Основи політології /Ужгородський національний університет; Кафедра політології. Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету, 2003. 421 с.
3. Вегеш М. М., Остапець Ю. О. Світ політології: Навчально-методичний посібник. Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету «Говерла», 2006. 472 с.
4. Вегеш М. М., Остапець Ю. О. Як писати наукову роботу (методичні рекомендації по написанню курсових, бакалаврських, дипломних і

- магістерських робіт для студентів-політологів) /Ужгородський національний університет; Кафедра політології. Ужгород, 2003. 72 с.
5. Гладкий С. О. Основи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава, 2016. 245 с.
  6. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків, 2017. 272 с.
  7. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків: Право, 2017. 448 с.
  8. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
  9. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : Навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2011. 144 с.
  - 10.Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2014. 620 с.
  - 11.Мальська М. П., Пандяк І. Г. Організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 136 с.
  - 12.Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» / Укладачі О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. Харків: Видавництво ХНЕУ, 2013. 32 с.
  - 13.Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник / В. С. Антонюк, Л. Г. Полонський, В. І. Аверченко, Ю. А. Малахов. К.: НТУУ «КПі», 2015. 276 с.
  - 14.Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація: Навчально-методичний посібник. К., 2008. 185 с.

Семінарське заняття № 4.

ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

План

1. Загальне положення щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.
2. Форми підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації: аспірантура і докторантура.
3. Підготовка здобувачів вищої освіти доктор філософії/Doctor Philosophy (Ph.D) в Ужгородському національному університеті.
4. Права і обов'язки здобувачів наукового ступеня доктора філософії.
5. Освітньо-наукова програма та навчальний план здобувача наукового ступеня доктора філософії/Doctor Philosophy (Ph.D).
6. Вимоги до презентації дослідницької пропозиції.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів».
3. Методичні рекомендації щодо оформлення бібліографічного опису списків літератури відповідно до вимог ДСТУ 8302: 2015 / автори-упорядники Р. О. Дзумедзей, І. Я. Стрихар, Н. Г. Мазур. Івано-Франківськ, 2017.
4. Вимоги до презентації дослідницької пропозиції. К.: Національна академія державного управління при Президентові України, 2018.
5. Вимоги до презентації дослідницької пропозиції. Львів: Львівський регіональний інститут державного управління, 2018.

Семінарське заняття № 5. МЕТОДИКА НАПИСАННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

План

1. Дисертаційні роботи та їх види.
2. Основні класифікаційні ознаки дисертаційного дослідження.
3. Загальна методика виконання дисертаційної роботи. Основні етапи написання дисертації.
4. Вимоги до оформлення дисертації. Виклад змісту і структура дисертації.
5. Вимоги до висновків і списку використаних джерел.

Література:

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (Відомості Верховної Ради, 2016, № 3, ст. 25).
2. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради, 2014, № 37-38, ст. 2004).
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії». К., 2019. 21 с.
4. Методичні рекомендації щодо оформлення бібліографічного опису списків літератури відповідно до вимог ДСТУ 8302: 2015 / автори-упорядники Р. О. Дзумедзей, І. Я. Стрихар, Н. Г. Мазур. Івано-Франківськ, 2017.
5. Вимоги до презентації дослідницької пропозиції. К.: Національна академія державного управління при Президентові України, 2018.
6. Вимоги до презентації дослідницької пропозиції. Львів: Львівський регіональний інститут державного управління, 2018.
7. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. *Офіційний вісник України*. 2013. № 64. Ст. 2328.
8. Шаблон для перевірки відповідності дисертаційної роботи вимогам її оформлення, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 12. 01. 2017. № 40.
9. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України 12. 01. 2017. № 40.

10. Методичні рекомендації з оформлення дисертаційних робіт здобувачами наукових ступенів доктора наук, доктора філософії (кандидата наук) / Укладачі: Т. В. Крутських, В. А. Георгіянц, Т. С. Сахарова, О. В. Посилкіна, Н. Є. Бурда, І. В. Орленко, Н. Б. Гавриш, В. В. Хівренко. К., 2017. 42 с.
11. Попередня експертиза дисертації (Методичні рекомендації). К., 2017. 41 с.
12. Кисельов В. Б., Поліщук В. П., Лапутин Р. О. Нормативні документи здобувача наукового ступеня та вченого звання. К.: Видавництво ТОР «РС Глобал Медіа», 2017. 128 с.
13. Підготовка докторів філософії в умовах реформування вищої освіти. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 5-6 жовтня 2017 р. Запоріжжя, 2017. 216 с.
14. Гладкий С. О. Основи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава, 2016. 245 с.
15. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків, 2017. 272 с.
16. Данилкович А. Г. Основи наукових досліджень у вищому навчальному закладі: Навчальний посібник. К.: КНУТД, 2010. 294 с.
17. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків: Право, 2017. 448 с.
18. Демківський А. В., Безус П. І. Основи методології наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Академічне муніципальне управління, 2012. 276 с.
19. Діденко А. Н. Сучасне діловодство: Навч. посіб. 3-є вид. К.: Либідь, 2001. 384 с.
20. Захаркевич О. В., Швець Г. С., Сарана О. М. Основи наукових досліджень. Хмельницький: ХНУ, 2013. 223 с.
21. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
22. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2005. 240 с.
23. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. Вид. 2-е, доп. і перероб. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2004. 208 с.
24. Моштук В., Терес В. Основи наукових досліджень: Навчально-методичний посібник. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка, 2010. 117 с.
25. Основи наукових досліджень. Становлення категоріальних форм міждисциплінарного знання: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, О. М. Маслій, С. О. Ключник. Одеса, 2012. 148 с.
26. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв; науковий редактор В. О. Дроздов. 4-е видання, перероблене і доповнене. К.: Професіонал, 2007. 239 с.
27. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / За редакцією В. І. Саюк, Є. Р. Чернишової. К.: Педагогічна думка, 2012. 143 с.
28. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / І. М. Грищенко та ін. К.: Видавництво КНТХ, 2001. 185 с.
29. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / М. І. Пилипчук та ін.

- К.: Знання, 2007. 270 с.
- 30.Отенко І. П. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Харків: Видавництво ХНЕУ, 2010. 80 с.
  - 31.Попович М. М. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Чернівці: Рута, 2008. 80 с.
  - 32.Пушкар О. І., Єрмоленко О. А. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Харків: ХНЕУ, 2005. 88 с.
  - 33.Свердан М. М., Свердан М. Р. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006. 352 с.
  - 34.Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих педагогічних закладів освіти. К.: РНЦ, 2000. 260 с.
  - 35.Стадніченко О. О., Мацегора І. Л. Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів: Навчальний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2010. 206 с.
  - 36.Суворін О. В. Основи наукових досліджень та наукова інформація: Навчальний посібник. Луганськ: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, 2008. 129 с.
  - 37.Тормоса Ю. Г. Основи наукових досліджень: Навчально-методичний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 76 с.

Семінарське заняття № 6. ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

План

1. Положення про «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».
2. Утворення ради, на якій відбуватиметься публічний захист дисертації.
3. Вимоги до рівня наукової кваліфікації здобувача, опонентів.
4. Захист дисертації у раді.
5. Оформлення атестаційної справи здобувача. Експертиза дисертації. Присудження наукового ступеня.

Література:

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (Відомості Верховної Ради, 2016, № 3, ст. 25).
2. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради, 2014, № 37-38, ст. 2004).
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії». К., 2019. 21 с.
4. Методичні рекомендації щодо оформлення бібліографічного опису списків літератури відповідно до вимог ДСТУ 8302: 2015 / автори-упорядники Р. О. Дзумедзей, І. Я. Стрихар, Н. Г. Мазур. Івано-Франківськ, 2017.

5. Вимоги до презентації дослідницької пропозиції. К.: Національна академія державного управління при Президентові України, 2018.
6. Вимоги до презентації дослідницької пропозиції. Львів: Львівський регіональний інститут державного управління, 2018.
7. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. *Офіційний вісник України*. 2013. № 64. Ст. 2328.
8. Шаблон для перевірки відповідності дисертаційної роботи вимогам її оформлення, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 12. 01. 2017. № 40.
9. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ Міністерства освіти і науки України 12. 01. 2017. № 40.
10. Методичні рекомендації з оформлення дисертаційних робіт здобувачами наукових ступенів доктора наук, доктора філософії (кандидата наук) / Укладачі: Т. В. Крутьких, В. А. Георгіянц, Т. С. Сахарова, О. В. Посилкіна, Н. С. Бурда, І. В. Орленко, Н. Б. Гавриш, В. В. Хівренко. К., 2017. 42 с.
11. Попередня експертиза дисертації (Методичні рекомендації). К., 2017. 41 с.
12. Кисельов В. Б., Поліщук В. П., Лапутин Р. О. Нормативні документи здобувача наукового ступеня та вченого звання. К.: Видавництво ТОР «РС Глобал Медіа», 2017. 128 с.
13. Підготовка докторів філософії в умовах реформування вищої освіти. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 5-6 жовтня 2017 р. Запоріжжя, 2017. 216 с.
14. Гладкий С. О. Основи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава, 2016. 245 с.
15. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків, 2017. 272 с.
16. Данилкович А. Г. Основи наукових досліджень у вищому навчальному закладі: Навчальний посібник. К.: КНУТД, 2010. 294 с.
17. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Харків: Право, 2017. 448 с.
18. Демківський А. В., Безус П. І. Основи методології наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Академічне муніципальне управління, 2012. 276 с.
19. Діденко А. Н. Сучасне діловодство: Навч. посіб. 3-є вид. К. : Либідь, 2001. 384 с.
20. Захаркевич О. В., Швець Г. С., Сарана О. М. Основи наукових досліджень. Хмельницький: ХНУ, 2013. 223 с.
21. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
22. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : Навч. посібник. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2005. 240 с.
23. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. Вид. 2-е, доп. і перероб. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2004. 208 с.
24. Моштук В., Терес В. Основи наукових досліджень: Навчально-методичний посібник. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет

- імені І. Франка, 2010. 117 с.
25. Основи наукових досліджень. Становлення категоріальних форм міждисциплінарного знання: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, О. М. Маслій, С. О. Ключник. Одеса, 2012. 148 с.
  26. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв; науковий редактор В. О. Дроздов. 4-е видання, перероблене і доповнене. К.: Професіонал, 2007. 239 с.
  27. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / За редакцією В. І. Саюк, Є. Р. Чернишової. К.: Педагогічна думка, 2012. 143 с.
  28. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / І. М. Грищенко та ін. К.: Видавництво КНТХ, 2001. 185 с.
  29. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / М. І. Пилипчук та ін. К.: Знання, 2007. 270 с.
  30. Отенко І. П. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Харків: Видавництво ХНЕУ, 2010. 80 с.
  31. Попович М. М. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Чернівці: Рута, 2008. 80 с.
  32. Пушкар О. І., Єрмоленко О. А. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Харків: ХНЕУ, 2005. 88 с.
  33. Свердан М. М., Свердан М. Р. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006. 352 с.
  34. Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для вищих педагогічних закладів освіти. К.: РННЦ, 2000. 260 с.
  35. Стадніченко О. О., Мацегора І. Л. Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів: Навчальний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2010. 206 с.
  36. Суворін О. В. Основи наукових досліджень та наукова інформація: Навчальний посібник. Луганськ: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, 2008. 129 с.
  37. Тормоса Ю. Г. Основи наукових досліджень: Навчально-методичний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 76 с.

Семінарське заняття № 7. ДОБРОЧЕСНІСТЬ У НАУКОВІЙ РОБОТІ

План

1. Академічна доброчесність і академічна нечесність.
2. Понятті плагиату і його види.
3. Профілактика плагиату.
4. Методи боротьби з плагиатом у Європейському Союзі та США.
5. Кодекс етики в галузі вищої освіти в Україні. Правові аспекти академічної доброчесності в Україні.

Література:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених / За загальною редакцією Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / За загальною редакцією Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.
3. Артюхов А. Є. Академічна не доброчесність: причини та шляхи подолання. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 79-82.
4. Афанасьєва Ю. В. Роль та цінність академічної доброчесності. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 178-181.
5. Бегуш Н. В. Шляхи встановлення ознак творчого характеру наукових творів при проведенні судової експертизи. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 56-60.*
6. Бижук Ю. М. Імплементация принципів академічної доброчесності в освітнє та наукове середовище України. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 24-27.
7. Берназюк Я. О. Поняття плагіату: науковий та юридичний аспект. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 17-20.*
8. Бідучак А. С. Актуальні питання само плагіату при написанні наукових робіт. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 274-277.
9. Богданевич Т. С. Міжнародна практика недобросовісних запозичень в дисертаційних дослідженнях вищих посадових осіб: уроки для України. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 60-62.*
10. Брикова М. П. Роль академічної доброчесності в науковій діяльності майбутніх фахівців в галузі освіти. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 261-264.
11. Веретюк Г. В., Гуліч О. О. Питання академічної доброчесності в Україні. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе

- учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 140-143.
12. Гріневич Л. О. Академічна доброчесність: виклики сучасності. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 66-71.
  13. Гуца П. С., Нагорна Н. В. Сутність поняття «академічна доброчесність» у системі української вищої освіти. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 182-187.
  14. Довідник з академічної доброчесності для школярів / За загальною редакцією О. О. Гужви. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 64 с.
  15. Зацерковна Р. С. Академічна доброчесність у вищій освіті. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 15-17.
  16. Зьолка В. Л., Філіппов С. О., Топольницька Г. Ю. Забезпечення етичної поведінки та розвиток антикорупційної стійкості: навчально-методичний посібник для проведення навчального курсу з викладацьким складом. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2017. 68 с.
  17. Івашков Ю. Б., Івашкова Т. О. Принципи академічної доброчесності. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 258-261.
  18. Квіт С. М. Академічна доброчесність як запорука суспільного здоров'я. *Міжнародна конференція «Здоров'я і суспільні виміри в академічному просторі та поза ним»*. Вінниця, 2017. С. 2-3.
  19. Кісіль Н. В. Практика використання знань під час досудового розслідування та судового перегляду для встановлення фактів відтворення праць інших авторів у наукових творах. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 23-26.*
  20. Князевич А. О. Шляхи інтеграції України до європейського наукового товариства. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 85-89.
  21. Косьмій О. М. Формування академічної доброчесності в сфері науки і освіти в Україні. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 34-37.*
  22. Кочержат О. І., Вірстюк Н. Г., Вацеба Б. Р. Плагіат – шахрайство чи виправдання для досягнення власної цілі? *Академічна доброчесність:*

- виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 18-23.
23. Кравчук М. А., Кравчук О. М. Окремі напрямки формування академічної доброчесності. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні*: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 38-40.
24. Кривуша О. Л. Науковий плагіат як розповсюджений різновид, порушення академічної доброчесності. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2019. С. 89-93.
25. Крючкова Л. П. Академічна доброчесність як дієвий інструмент формування творчої особистості. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 159-162.
26. Листвак Г. Б. До проблем розуміння академічного плагіату. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 118-122.
27. Мазур В. Л. Плагіат – це фальсифікат за рішенням «вченої ради». *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні*: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 80-85.
28. Марущак Д. Ю. Основні причини академічної нечесності в вищих навчальних закладах України. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 220-222.
29. Масич В. В., Масич С. Ю. Академічна не доброчесність серед науковців: види прояву і шляхи запобігання. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 202-207.
30. Машейко А. М. Правові аспекти дотримання академічної доброчесності. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 132-136.
31. Медведєва Л. В. Захист авторського права і суміжних прав в науково-дослідних установах та розрахунок матеріальної шкоди при їх порушенні. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні*: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 71-74.
32. Міщенко В. І. Плагіат у сучасному суспільстві. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 107-110.

33. Новак І. М., Покотиленко Р. В. Академічний плагіат: інформація і проблема автора. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 72-75.
34. Новікова Т. Л., Лебедєва Л. Е. Загальні моральні та етичні принципи дотримання академічної доброчесності. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 53-55.
35. Олексієнко Т. О., Алферова Д. О. Академічна доброчесність та плагіат. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 27-31.
36. Олініченко К. С. Аспекти контролю плагіату у наукових роботах. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 93-95.
37. Осипенко К. В. Академічна доброчесність: сутність та принципи. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 99-103.
38. Петренко С. А. Виявлення та надання кваліфікаційної оцінки «плагіату»: стан справ, шляхи розвитку. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 20-22.*
39. Рахімова М. В., Машталер В. В. Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 62-66.
40. Рижко О. М. Поняття, види, класифікації плагіату. *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: Збірник наукових праць / Редколегія: М. М. Романюк (головний редактор). Львів, 2016. Випуск 8 (24). С. 134-150.*
41. Сенів Л. А., Поплавська Ж. В., Гуменюк В. В. Академічна доброчесність у наукових дослідженнях. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 122-125.
42. Сингаївська А. М. Комплексна програма розвитку академічної доброчесності та викорінення плагіату в навчальному закладі. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 44-50.*

43. Сірко А. Г. Академічна доброчесність: виклики сучасності. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 46-52.
44. Собін О. К., Голікова О. В., Самелюк О. С. Особливості проведення фіксації веб-ресурсів для виявлення плагіату у наукових роботах, що знаходяться у відкритому доступі. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні*: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 68-71.
45. Сорока О. Я. Академічна доброчесність за законодавством України про вищу освіту. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 159-162.
46. Терепищій С. О., Серета О. В. Явище плагіату в контексті зміни цінності знань. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні*: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 51-56.
47. Тимощик Л. П. Запобігання порушень авторських прав в Інтернет: проблеми та підходи. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні*: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 27-31.
48. Федоренко В. Л. Шляхи і методи запобігання плагіату наукових творів та утвердження академічної доброчесності в Україні. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні*: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 11-17.
49. Федоренко В. Шляхи і методи запобігання плагіату наукових творів та утвердження академічної доброчесності. *Голос України*. 2016. 20 вересня.
50. Федоренко М. В. Правові механізми запобігання плагіату наукових робіт у Польщі та в Україні: порівняльно-правовий аналіз. *Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні*: Матеріали круглого столу (30 вересня 2016 р., м. Київ) / За загальною редакцією проф. В. Л. Федоренка. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. С. 75-79.
51. Федяєва В. Л. Питання академічної доброчесності в системі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (робота з науковим текстом). *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 35-41.
52. Федяєва М. С. Нормативно-правові механізми державного регулювання дотримання академічної доброчесності в Україні. *Академічна*

доброчесність: виклики сучасності. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 9-14.

53. Філоненко Н. Ю. Академічна доброчесність – необхідна складова сучасної освіти. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 95-99.
54. Філянїна Л. А., Філянїн Є. П. Фундаментальні правила академічної доброчесності. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 75-78.
55. Черняк Н. П., Гаркуша А. Г. Академічна доброчесність – виклик сучасній освіті. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*. Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян / Головний редактор Ю. М. Главчева. Варшава, 2018. С. 56-61.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗАСВОЄНИХ ЗНАНЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Організація і проведення наукових досліджень»

1. Мета і завдання навчальної дисципліни «Презентація наукових результатів та управління науковими проектами».
2. Інтегральна, загальні та професійні компетентності здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії / Doctor Philosophy (Ph.D).
3. Наукова діяльність та її види.
4. Історичні етапи науки.
5. Наука на рубежі ХХ – ХХІ століть: еволюція та характерні особливості.
6. Ужгородський національний університет як науковий і освітній центр (1945-2020 рр.).
7. Теоретичні та методологічні принципи науки.
8. Методологія наукового дослідження.
9. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження.
10. Сучасна класифікація наук.
11. Організація наукової діяльності в Україні. Національна Академія Наук України: етапи розвитку та сучасний стан.
12. Галузеві академії наук України.
13. Процес наукового дослідження.
14. Формулювання теми наукового дослідження.
15. Постановка проблеми наукового дослідження.
16. Визначення мети, завдань, об'єкта і предмета наукового дослідження.
17. Бібліографічний апарат наукового дослідження.
18. Експеримент як частина прикладного наукового дослідження.
19. Наукова інформація та її пошук.
20. Вимоги до оформлення списку використаних джерел і літератури.
21. Класифікація джерел.
22. Наукова публікація та її основні види.
23. Наукова авторська монографія.
24. Наукова колективна монографія.
25. Науково-популярна книга.
26. Вимоги до публікації статті у наукових виданнях груп «А», «Б», «В».
27. Вимоги до публікації статті в науковому фаховому виданні.
28. Вимоги до публікації статті в науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus (IC).
29. Вимоги до публікації статті в науковому виданні, включеному до бази даних: EBSCO, ESCI (Web of Science Core Collection), Google Scholar, Slavic Humanities Index, РИНЦ).
30. Вимоги до публікації монографії, що входить до рейтингу книговидавців Sense (Research School for Socio-Economic and Natural Sciences of the Environment).

31. Призначення та зміст анотації до наукової статті. Вимоги до обсягу та кількості ключових слів.
32. Тези наукової доповіді.
33. Методика підготовки доповіді на наукову конференцію.
34. Специфіка усного виступу.
35. Вимоги до оформлення наукової публікації.
36. Мова і стиль викладу наукового тексту. Його редагування.
37. Академічний стиль наукової публікації.
38. Мета, завдання та зміст педагогічної практики здобувачів вищої освіти доктора філософії.
39. Загальна характеристика основних нормативних документів, які регламентують підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів.
40. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».
41. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів».
42. Вимоги до презентації дослідницької пропозиції.
43. Права та обов'язки здобувачів наукового ступеня вищої освіти доктора філософії / Doctor Philosophy (Ph.D).
44. Підготовка здобувачів вищої освіти наукового ступеня доктора філософії в аспірантурі.
45. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти наукового ступеня доктора філософії.
46. Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук у докторантурі.
47. Передумови виникнення політичної науки.
48. Утворення перших кафедр політичної науки.
49. Френсіс Лібер – перший професор політології.
50. Габріель Алмонд про основні етапи становлення політичної науки.
51. Чиказька школа політичної науки.
52. Франкфуртська школа політичної науки.
53. Міжнародна асоціація політичних наук.
54. Основні школи і течії зарубіжної політології.
55. Біхевіористський напрямок у політичній науці.
56. Системний аналіз влади.
57. Концепції елітократії та націократії в політичній науці.
58. Політична соціологія.
59. Політична психологія.
60. Політична конфліктологія.
61. Філософія політичної ідеології.
62. Компаративістика як метод аналізу політичних систем.
63. Теорія поліархії Р. Даля.
64. Наукові школи.
65. Наукові школи в Україні.
66. Наукові школи в Ужгородському національному університеті.
67. Наукові школи світової геополітики.

68. Наукові школи української геополітики.
69. Становлення і розвиток політичної науки в Україні.
70. Становлення і розвиток політичної науки в країнах Вишеградської четвірки.
71. Політична наука в Ужгородському національному університеті.
72. Наукові політологічні фахові видання України.
73. Наукові політологічні фахові видання Ужгородського національного університету.
74. Дисертаційні роботи та їх види.
75. Етапи і загальна методика написання дисертаційної роботи.
76. Вибір і затвердження теми дисертаційного дослідження.
77. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації з теми дисертаційного дослідження.
78. Огляд літератури за темою дисертації. Дотримання правил цитування.
79. Структура дисертаційного дослідження.
80. Методика написання вступу до дисертації.
81. Методика написання основного змісту дисертаційної роботи.
82. Методика написання висновків дисертації.
83. Методика оформлення списку використаних джерел і літератури до дисертаційного дослідження.
84. Вимоги до оформлення дисертаційної роботи.
85. Методика написання та оформлення автореферату дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук.
86. Попередня експертиза дисертаційного дослідження.
87. Необхідні документи для подання дисертації до спеціалізованої вченої ради.
88. Перелік установ і організацій, до яких обов'язково надсилають автореферат дисертації доктора наук.
89. Публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради.
90. Вимоги до оформлення атестаційної справи здобувача.
91. Вимоги до офіційних опонентів.
92. Академічна доброчесність і академічна нечесність.
93. Поняття плагіату і його види.
94. Академічний плагіат і само плагіат.
95. Профілактика плагіату.
96. Правові основи академічної доброчесності в Україні.
97. Методи боротьби з плагіатом у країнах Європейського Союзу.
98. Методи боротьби з плагіатом у США.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Організація і проведення наукових досліджень»

1. Логіка та методологія наукових досліджень.
2. Поняття системного, комплексного та цілісного підходу в науковому дослідженні.
3. Загальнонаукові, часткові та спеціальні методи дослідження.
4. Головні компоненти методики наукового дослідження.
5. Загальна характеристика емпіричних методів.
6. Емпіричні методи в політологічних дослідженнях.
7. Опитування як метод.
8. Формалізація та аксіоматизація як метод наукового дослідження.
9. Аналіз та синтез, їх види: емпіричний, елементарно-теоретичний, структурно-генетичний.
10. Дедукція та індукція. Поняття загального та часткового.
11. Аксіоматичні та історичні методи теоретичних досліджень.
12. Ідеалізація, гіпотеза і теорія.
13. Методи статистичної обробки даних.
14. Формулювання загальної і проміжної цілей дослідження.
15. Види гіпотез: нульова, описова, пояснювальна, основна, робоча, прогностична.
16. Використання моделей при прийнятті управлінських рішень.
17. Співставлення результатів дослідження із теорією.
18. Уточнення теоретичних моделей, досліджень та висновків.
19. Проведення додаткових експериментів.
20. Види основних джерел науково-технічної інформації.
21. Поняття та види каталогів.
22. Інформаційно-пошукова робота бібліотек. УДК. ББК.
23. Використання автоматизації ЕОТ.
24. Сутність і зміст навчально-дослідної роботи здобувачів.
25. Розрізнення навчально-дослідної та науково-дослідної роботи.
26. Напрями організації науково-дослідної роботи.
27. Форми організації та проведення науково-дослідної роботи в Ужгородському національному університеті.
28. Конкурс наукових робіт: організація та порядок проведення.
29. Зміст роботи наукових гуртків та проблемних семінарів.
30. Форми роботи та керування науковим гуртком.
31. Науково-дослідна робота здобувачів під час проведення виробничої практики.
32. Організація проходження виробничої практики.
33. Підсумкова атестація виробничої практики.
34. Методика підготовки і проведення наукових конференцій і круглих столів.

35. Вимоги до написання наукової рецензії.
36. Реферат, алгоритм його підготовки.
37. Форми звітності в наукових дослідженнях.
38. Функціональні різновиди сучасної української літературної мови.
39. Особливості формування мови політологічної науки.
40. Специфіка наукової мови.
41. Самостійна робота над лекційним матеріалом.
42. Самостійна робота з підготовки до заліку.
43. Самостійна робота з виконання індивідуального завдання.
44. Науковий колектив та організація його роботи.
45. Принципи створення та роботи наукового колективу.
46. Особливості управління конфліктами в науковому колективі.
47. Наукова школа: сутність та ознаки.
48. Роль особистості вченого в науці.
49. Психологія наукової творчості.
50. Етика та праксеологія науки.
51. Проблема свободи та відповідальності вченого.
52. Професійний етос науковця в сучасній Україні.

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	3
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ	6
4. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ.....	10
5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (ДЕННА ФОРМА).....	11
6. САМОСТІЙНА РОБОТА (ДЕННА ФОРМА).....	12
7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	13
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	15
10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ.....	15
11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	16
12. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ	17
СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ.....	18
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗАСВОЄНИХ ЗНАНЬ.....	34
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	37